

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ:
ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ОНЛАЙН-ФОРУМУ

Київ, 12 листопада 2024 року

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національна академія педагогічних наук України
Національний центр «Мала академія наук України»
Інститут обдарованої дитини НАПН України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Український мовно-інформаційний фонд НАН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Інститут цифровізації освіти НАПН України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Донецький державний університет внутрішніх справ
Одеський національний університет імені Л.І. Мечникова
Центр українсько-європейського наукового співробітництва
Кафедра професійної та вищої освіти
Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти
Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»
Київський інститут бізнесу та технологій
Херсонський політехнічний фаховий коледж Державного університету «Одеська політехніка»
Свірка жінок Кіровоградщини
Відокремлений структурний підрозділ «Березівське вище професійне училище
Національного університету «Одеська політехніка»
Державний професійно-технічний навчальний заклад «Криворізький навчально-виробничий центр»
Комунальний заклад «Рішельєвський науковий ліцей»
Криворізький природничо-науковий ліцей
Громадська організація «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
Громадська організація «Стратегія майбутнього»
Міжнародна благодійна організація «Лідер якості»

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ОНЛАЙН-ФОРУМУ
(КИЇВ, 12 ЛИСТОПАДА 2024 РОКУ)**

Київ
Національний центр
«Мала академія наук України»
2025

Рецензент:

Г. В. Єльнікова — професор кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, голова ради громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», доктор педагогічних наук, професор, м. Харків

*Рекомендовано Вченою радою
Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол № 1 від 23.01.2025)*

I-66 **Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії** : зб. матеріалів VI Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 12 лист. 2024 / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. — Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2025. — 532 с.
ISBN 978-617-7945-82-5

Матеріали збірника репрезентують тези доповідей учасників VI Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», які присвячені осмисленню теоретичних і методичних принципів забезпечення результативної діяльності закладів освіти; проблем цифровізації освіти, шляхів та засобів формування ефективного віртуального простору для розв'язання актуальних освітніх проблем; питань трансдисциплінарних напрямів наукового мислення; векторів особистісного і професійного розвитку педагога, наукового потенціалу та перспектив впровадження STEM-освіти тощо. Тези доповідей зорієнтовано на узагальнення, систематизацію теоретичних положень, а також на впровадження їх в освітню практику, на використання інноваційних концепцій, застосування експериментальних розробок у процесі наукової та освітньої діяльності.

Матеріали форуму адресовано науковцям, учителям, здобувачам наукових ступенів, студентам, а також усім, хто цікавиться проблемами сучасної освіти в аспекті формування оптимальних умов для успішної самореалізації.

Тези друкуються в авторському оригіналі з незначними редакторськими правками. Відповідальність за зміст та якість поданих матеріалів несуть автори.

УДК [37.013:371.2]:001(082)

ЗМІСТ

Наукова панель 9 РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	369
Атаманчук В. П. Трансдисциплінарні онтології у віртуальному просторі	370
Ботвинюк А. В., Ботвинюк О. В. Сучасні цифрові освітні інструменти на заняттях української мови та літератури	372
Дем'яненко О. О. Інтерактивні застосунки в освітньому процесі ЗВО як чинник мотивації навчання студентів	375
Дущенко О. С. Віртуальний освітній простір	379
Іванова Н. М. Віртуальний освітній простір як складова успішного розвитку творчої та самостійної особистості у процесі навчання	383
Кузнецова Т. М. Дистанційна дошкільна освіта через призму підготовки майбутніх педагогів	387
Петрова О. Б., Корнейко І. В. Вплив віртуального освітнього середовища університету на розвиток особистості здобувачів освіти	389
Пінчук О. І. Здатність фахівців соціономічних професій до попередження та подолання інформаційного стресу: ціннісно-мотиваційний аспект	392
Савченко І. М., Пантюхіна І. М. Підсилення мотивації учнів через створення власних цифрових застосунків	395
Федоренко Н. О. Розвивальний потенціал віртуального освітнього простору	398

■ ІНТЕРАКТИВНІ ЗАСТОСУНКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО ЯК ЧИННИК МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Дем'яненко Олена Олександрівна,
доцент кафедри філології,
педагогіки та методики викладання
Білоцерківського національного
аграрного університету,
кандидат педагогічних наук,
м. Біла Церква,
ozaika@ukr.net

Система навчання у закладі вищої освіти традиційно передбачає використання звичних для неї форм організацій занять. Та роки гібридного навчання (*hybrid learning*) в умовах карантину, широкомасштабної війни з РФ дедалі частіше спонукають до використання інноваційних освітніх засобів, спрямованих на створення атмосфери творчої співпраці, взаємодії, партнерства, креативного пошуку й самостійних досліджень. А забезпечення навчального процесу використанням інтерактивних інформаційних застосунків дає можливість адаптуватись до навчання на відстані та різнорівневої контрольної-оцінювальної діяльності (формування оцінювання-рефлексія, тестування, інтерактивні онлайн-завдання, проекти, відеозвіти про проходження практики тощо). Таким чином, інноваційний освітній процес у сучасних ЗВО широко використовує інформаційно-технічні й медійні технології.

У межах публікації ставимо за **мету**: усвідомлення гібридизації як незворотної тенденції в розвитку освіти дорослих і вищої школи; виявлення переваг засобів і прийомів комбінованого (змішаного) навчання за принципами практико-орієнтованості й особистісної значущості; *моніторинг* тенденцій і викликів освітньої взаємодії в умовах комбінування моделей освіти з метою розвитку мотивації навчання і *формування навичок* командотворення.

Варто зазначити, що у вітчизняних джерелах перших десятиліть ХХІ століття ґрунтовно проаналізовано сутність і особливості дистанційної освіти (дистанційного навчання) [1–2].

На сьогодні маємо доробок вітчизняних авторів у розробленні теорії змішаного навчання [3–4].

Система освіти США вже в перші десятиліття ХХІ століття почала дослідження ефективності реалізації гнучких моделей змішаного (гібридного) навчання. З досвіду американських шкіл було проаналізовано і схарактеризовано кілька основних моделей такого навчання: *Face-to-face Driver*; *Rotation model*; *Flex model*; *Online Lab*; *Online Driver model*; *Self-blend model* [5]. Кожна модель вирізняється переважанням одного з трьох компонентів технології змішаного навчання: а) прямої особистісної взаємодії; б) інтерактивної взаємодії, опосередкованої інформаційно-освітніми ресурсами і застосунками; в) самоосвіти. Сьогодні «змішане» (чи гібридне) навчання набуло величезної популярності в світі і має на меті вирішення кризи вищої освіти. У контексті цілісної парадигми багатозначного поняття вирізняються такі його ознаки: оперативність і мобільність у поєднанні традиційних методів із технологічними, гнучкість взаємодії, підвищена активність суб'єкта навчання і самостійність у проведенні дослідницьких актів, інтернаціоналізація процесу навчання [6]. Система навчання здобувачів вищої освіти в Україні зреалізувала різні моделі гібридного навчання. Також апробовано сучасні технології дистанційного навчання: кейсові, мережеві, телекомунікаційні.

З огляду на зазначене нами обрано важливі психолого-педагогічні аргументи для розвитку мотивувальної взаємодії студентів із викладачами.

По-перше. З опорою на досвід неформальної освіти дорослих процес навчання у вищій школі має базуватися на ідеї «експериментального навчання» або «навчання через досвід» (так званий «цикл Д. Колба»). Студенти починають з конкретного досвіду, що змушує їх розмірковувати над своїм досвідом. Рефлексований досвід згодом трансформується в абстрактні поняття, що слугуватимуть орієнтирами для майбутніх дослідницьких дій [7]. Відповідно, проблемний чи проєктний підхід до навчання, який базується на моделюванні практичних ситуацій, вирішенні кейсів, реалізується через такі методи і прийоми, як: моделювання практичних ситуацій, прогнозування, дискусії, розв'язання конструктивних задач, ділові ігри, мозковий штурм тощо.

По-друге. Аналізуючи результати теоретичних і практичних досліджень соціологів «про теорію поколінь» [8], можемо «змоде-

лювати» попит аудиторії сучасних студентів — «міленіалів» і «зумерів». Ці користувачі освітніх послуг є більш прагматичними, коли особисті професійні інтереси переважають над цінністю спілкування і соціальної адаптації. Змінюються їхні пріоритети навчання: молодь дедалі більше потребуватиме рівного, паритетного ставлення до себе, співдії, а не ієрархії освітньо-професійних стосунків. Мотивованість і цифровізація навчання, його практичний сенс для майбутньої кар'єри та успіху — основне для таких студентів.

По-третє. Сама модель «навчання-взаємодії» диктує правила гри: не знання даємо, а формуємо навички їх відбору, критичного аналізу та використання. Орієнтуємось на результат, а це — їхні власні проєкти та творчі судження.

У нашому закладі вищої освіти базовими сервісами та онлайн-застосунками для викладення теоретичного матеріалу є: платформи для відеозв'язку Zoom чи Google Meet із використанням відеоматеріалів, інтерактивних дошок для спільної роботи (Whiteboards, Jamboard). Для закріплення теоретичного матеріалу — інтерактивні завдання на платформі Moodle, чат і форуми. Для систематизації і виконання творчих домашніх завдань — застосунки для конструювання хмарок тегів Wordart, WordItOut. Для спілкування з викладачем у режимі «самостійна робота» активно використовуються google-опитувальники, Mentimeter, тест, інтерактивна дошка Padlet. Для демонстрування виконання практичних завдань студенти активно користуються презентаційними сервісами Power Point та Canva, при цьому пам'ятаючи про важливість конструювання «дискусійного продукту» (запитання до аудиторії, квест, хмарки тегів, завдання-провокації, дослідницькі тези тощо).

Проведена за роки реалізації змішаного навчання робота мотивує як викладачів, так і студентів. Викладачі інтенсивно працюють над розвитком власної педагогічної майстерності, аби зробити освітній процес більш гнучким, адаптивним та якісним. Так реалізуємо принцип «навчання впродовж життя», інтегруючи особливості формальної та неформальної освіти. При цьому широко обговорюється практика реалізації сценарію «перевернутого навчання» (flipped learning), використання технологій проблемно орієнтованого й проєктно-діяльнісного навчання, прийомів дискусії, «мозкового штурму», стратегій освітньої колаборації та фасилітації тощо.

Можна сперечатися чи погоджуватися щодо масштабів поширення гібридної освіти, її претензій на значущість для різних

педагогічних практик, однак те, що гібридна освіта — це один із нових ступенів свободи для учасників освітнього процесу, маємо визнати. А організація інтерактивної освітньої діяльності в умовах гібридизації освіти є важливим чинником формування мотивації навчання студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання — педагогічна технологія ХХІ сторіччя. *Комп'ютерно орієнтовані системи навчання* : зб. наук. праць. Вип. 4. Київ, 2001. С. 11–15.

2. Наливайко О. О. Дистанційне навчання: сутність та особливості. *Педагогічний альманах*. 2017. Вип. 36. С. 75–81. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6465894>

3. Коротун О. В. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті* : зб. наук. праць. Вип. 3 (28). Херсон, 2016. С. 117–128.

4. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / за ред. В. М. Кухаренка. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.

5. Лісецький К. Модель змішаного навчання в системі вищої освіти. *Міжкультурна комунікація в європейському мовному вимірі* : матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 2015. URL: <http://conf.bsfa.edu.ua> (дата звернення: 12.07.2024).

6. Sheriya Sareen, Sayantan Mandal. Challenges of blended learning in higher education across global north-south: A systematic and integrative literature review. *Social Sciences & Humanities Open*. 2024. Vol. 10. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2024.101011>

7. Baker A. C., Jensen P. J., Kolb D. A. In conversation: Transforming experience into learning. *Simulation & Gaming*. 1997. № 28 (1). Pp. 6–12.

8. Neil H., Strausse W. Millenials' rising: the next great generation. 2000. URL: <http://surl.li/lswgvg> (дата звернення: 12.07.2024).